

לקוטי תורה • פרשת חקת • מאמר 5

ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה...

”ויקחו אליך פרה אדומה תמימה” (במדבר יט, ב)

פסח הוא אהבת ה' המדלגת מעל כל סדר כדי להגיע אלינו, והיא קוראת לאדם להשיב אהבה באותה מידה: לצאת מיד מן ה"מצרים" שלו, מעבר לשכל, מתוך אמונה שהכול כלא כלום לפני ה'. פרשת פרה נקראת לפני פסח משום שהפרה מטהרת את מי שעדיין קשור לתאוותיו ומביאה אותו "אליך", אל משה, כדי שהכול ייעשה בדעת.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידיית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/5

הנקודה

פסח הוא אהבת ה' המדלגת מעל כל סדר כדי להגיע אלינו, והיא קוראת לאדם להשיב אהבה באותה מידה: לצאת מיד מן ה"מצרים" שלו, מעבר לשכל, מתוך אמונה שהכול כלא כלום לפני ה'. פרשת פרה נקראת לפני פסח משום שהפרה מטהרת את מי שעדיין קשור לתאוותיו ומביאה אותו "אל"ך", אל משה, כדי שהכול ייעשה בדעת.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המדרש קורא את הפרה האדומה כמשל לגלויות, החל בגלות מצרים, ואת המילים "אל"ך" – כמשל למשה, שהוא דעת: על האדם להוציא את עצמו מדרכי מצרים ולהביאו לדעת. מדוע קוראים את פרשת פרה דווקא לפני פסח? פסח נקרא על שם "הדילוג" של ה' – דילוגו מעל ההרים שבשיר השירים: המשכה המדלגת מעבר לשכל ולהשתלשלות של סיבה ותוצאה. פסח הוא אהבה, בקשת כנסת ישראל "ישקני מנשיקות פיהו", והתקשרות רוח ברוח באמצעות מחשבה, דיבור ומעשה – בתורה, בתפילה ובצדקה. הגוף מסתיר את האהבה הזאת, אך אמונה שה' בורא יש מאין, ולכן העולמות שנבראו בדיבורו כלא כלום לפניו, מוציאה את האדם ממצרים מתוך הפקרות ומסירות נפש. גם הוא צריך לדלג, ולא לטפס מדרגה אחר מדרגה. המוות הוא נפילה הנובעת מהתענגות כבהמה; הפרה, שהיא מדרגה נמוכה, מטהרת ממנו, ומי שעדיין נתון במצרים זקוק לסייגים נוספים, כפי שמצאנו בחמץ. לאחר ששורפים את הפרה וטובלים במים חיים, היא מביאה אותו "אל"ך", אל משה, אל הדעת.

מבנה

1	הפרה והגלויות	11
המדרש דורש את מילות הפסוק כמתייחסות לממלכות ששלטו בישראל, החל בגלות מצרים. "אל"ך פירושו שהאדם מוציא את עצמו מדרכי מצרים ומביאו למדרגתו של משה, שהיא דעת.		
2	פסח: האהבה המדלגת	21
מדוע קוראים את פרשת פרה דווקא לפני פסח? פסח הוא דילוגו של ה' מעל ההרים, והוא עניין של אהבה: הבקשה "ישקני מנשיקות פיהו" והתקשרות רוח ברוח במחשבה, בדיבור ובמעשה. הגוף מסתיר את האהבה הזאת; אמונה שהכול כלא כלום לפני ה', שרק דיבורו מלוכש בעולמות, מוציאה את האדם ממצרים מתוך הפקרות ומסירות נפש.		
3	לדלג ממקומו של האדם; מדוע דווקא פרה	31
מי שרחוק מה' שב "משם" באמצעות דילוג מעבר לשכל, כפי שה' מדלג אלינו, שהרי העולם נברא למענו. הפרה, שהיא מדרגה נמוכה, מטהרת מן המוות – הנפילה הנובעת מהתענגות כבהמה; מי שעדיין נתון במצרים זקוק לסייגים נוספים, כפי שמצאנו בחמץ, ולכן פרשת פרה קודמת לפסח ומביאה לאהבה.		
4	הטקס של הפרה	41
את הפרה שורפים עד שהיא נעשית אפר; לוקחים ארו ואזוב, שתי תכונות הפוכות; טובלים את האזוב במקור המים החיים; ומביאים את הכול "אל"ך", אל משה, כדי שהכול ייעשה בדעת. זהו "זורקתי עליכם מים טהורים".		

דעת דעת

הכרה הקושרת את האדם לדבר שהוא יודע. משה מייצג את הדעת, ומטרת טהרת הפרה היא שכל מה שהאדם עושה, אפילו אכילה ושתייה, ייעשה בדעת ולא כבהמה.

דילוג (פסח) מדלג על ההרים

"פסיחה" של ה' היא דילוג מעבר להשתלשלות המסודרת של סיבה ותוצאה, ולמעלה מן השכל. כך מגיעה המשכה שלו אל העולם השפל, וזהו המודל לתשובתו של האדם.

התקשרות רוח ברוח (אתדבקות רוחא ברוחא) אתדבקות רוחא ברוחא

זהו פירוש הנשיקה שב"ישקני מנשיקות פיהו": מחשבתו, דיבורו ומעשיו של האדם מתאחדים עם מחשבתו, דיבורו ומעשיו של ה' באמצעות תורה, תפילה וצדקה.

יש מאין יש מאין

מכיוון שה' בורא את העולמות מאין באמצעות דיבורו, שאינו אלא לבוש ממוצע, כל העולמות כלא כלום לפניו. האמונה הזאת היא שמוציאה את האדם ממצרים.

הפקרות הפקרות

מסירת האדם את עצמו, את כספו ואת הכול, מעבר לשכל ולחשבון: מסירות הנפש של "בכל נפשך", הנאמר פעמיים בכל יום.

המוות כנפילה מיתה היא נפילה

במובן הפנימי, המוות הוא נפילה ומסך בין האדם לאביו שבשמים. הוא נובע מהתענגות כבהמה, והפרה, שהיא עצמה מדרגה נמוכה, מטהרת ממנו.

קטע 1 • 11

הפרה והגלויות

1 ויקחו אליך¹ פרה² אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול.

"ויקחו אליך פרה אדומה תמימה, שאין בה מום ושלא עלה עליה עול".

המאמר פותח בציווי התורה על הפרה האדומה, שאפרה, לאחר שעורבב במים, טיהר את מי שנטמא במגע עם מת. אדמו"ר הזקן יפרש את הפסוק מילה במילה, ובייחוד את המילים "אליך", המופנות אל משה.

פ"י במדרש³ פרה זו גלות מצרים כמ"ש עגלה יפיפיה מצרים⁴ אדומה זו מלכות בבל^{5,6,7} הנקרא רישא דדהבא⁸ תמימה זו מלכות מדי⁹ כו'¹⁰

כך מפרשים במדרש: "פרה" — זו גלות מצרים, כמו שכתוב: "מצרים עגלה יפת־תואר"; "אדומה" — זו מלכות בבל, שנקראת "ראש של זהב" (רישא דדהבא); "תמימה" — זו מלכות מדי, וכן הלאה.

המדרש מפרש את מילות הפסוק כנגד המלכויות ששלטו בישראל: הפרה היא גלות מצרים, שהנביא מכנה "עגלה יפת־תואר"; "אדומה" היא בבל, ראש הזהב שבפסל בחלומו של נבוכדנצר; "תמימה" היא מדי. "וכן הלאה" מתייחס להמשך המדרש, שבו "אין בה מום" מכוון ליוון ו"לא עלה עליה עול" — לאדום.

ופי' ויקחו אליך דייקא שיוציא את עצמו ממעשה מצרים כו' אל כחי' משה דהיינו הדעת.

והפירוש של "ויקחו אליך" הוא דווקא "אליך": שיוציא את עצמו ממעשי מצרים וכו' ויגיע לבחינת משה, כלומר לדעת.

המילים "אליך" נדרשות בדייקנות: את הפרה מביאים אל משה, ומשה מייצג את הדעת — הידיעה שקושרת את האדם למה שהוא יודע. לכן הפסוק קורא לאדם להוציא את עצמו מדרכי מצרים, שהמאמר יזהה בהמשך עם התאוות הגופניות, ולהגיע למדרגת הדעת.

קטע 2 • 21

פסח: האהבה המדלגת

2 ולהבין זה מפני מה תקנו שיקראו¹¹ פרשה פרה^{12,13} קודם הפסח כדי שיטהרו כל ישראל לעשות הפסח בטהרה ולמה לא תקנו ג"כ קודם שארי רגלים שיש שם ג"כ קרבנות.

כדי להבין זאת: מדוע תיקנו לקרוא את פרשת פרה לפני פסח, כדי שכל ישראל ייטהרו ויוכלו להקריב את קרבן הפסח בטהרה, ומדוע לא תיקנו לקרוא אותה גם לפני שאר הרגלים, שגם בהם יש קרבנות?

בשבת הסמוכה לפסח קוראים את פרשת התורה העוסקת בפרה האדומה, והיא נקראת פרשת פרה, כדי שכל ישראל ייטהרו בזמן ויוכלו להקריב את קרבן הפסח בטהרה. אדמו"ר הזקן שואל מדוע לא תיקנו קריאה כזאת גם לפני שבועות וסוכות, שגם בהם היו קרבנות שדרשו טהרה.

להבין זה מ"ש ואמרתם זבח פסח הוא¹⁴ לה' אשר פסח וגו', ולכאורה קשה למה צריך לפסוח והלא לפניו ית' הכל גלוי, אלא הענין כי הוא כמ"ש קול דודי

כדי להבין זאת, נתבונן בפסוק: "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו'". לכאורה קשה: מדוע היה עליו לדלג? הרי הכול גלוי לפניו יתברך. אלא הענין הוא כפי שכתוב: "קול דודי!"

כדי להשיב, הוא פותח בפסוק המזכיר את הקרבן: ה' פסח על בתי ישראל במצרים. מאחר שהכול גלוי לפניו, הוא לא היה צריך לדלג על דבר כדי להבחין ביניהם; לכן ל"פסיחה" יש משמעות עמוקה יותר, שעליה מסביר שיר השירים.

הנה זה בא¹⁵ מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך¹⁶ פי שלש רגלים הם ג' מדות פסח אהבה¹⁷

"הנה זה בא, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות"; "ענה דודי ואמר לי: קומי לך רעיתי, יפתי, ולכי לך". פירוש הדברים: שלושת הרגלים הם כנגד שלוש מדות. פסח הוא אהבה,

שיר השירים מתאר את הדוד, ה', מדלג על ההרים ומקפץ על גבעות כדי להגיע אל רעייתו, וקורא לה לקום וללכת. את הפסיחה של פסח מפרשים כאן כדילוג הזה. אדמו"ר הזקן אומר בהמשך ששלושת הרגלים מקבילים לשלוש מדות רגשיות, ופסח הוא כנגד אהבה.

כמו שאומרים בשיר השירים ישקני מנשיקות פיהו^{18,19} וגו' פי שכנס²⁰ [שכנסת ישראל] אומרת להקב"ה ישקני דהיינו שיהא אתדבקת רוחא ברוחא^{20,21} דרך משל

כפי שאומרים בשיר השירים: "ישקני מנשיקות פיהו וגו'". כלומר, כנסת ישראל אומרת להקדוש ברוך הוא: "ישקני" — שיהיה חיבור של רוח ברוח. לשם המחשה,

אהבתו של פסח היא האהבה המתוארת בשיר השירים, הנפתח בבקשת הכלה: "ישקני". על פי הזוהר, כנסת ישראל מבקשת מה' נשיקה, שמשמעותה חיבור של רוח ברוח — איחוד שבו רוחה דבקה ברוחו.

כמו שהאב אוהב את בנו ומנשק אותו מחמת חביבות הלב ויוצא רוח מהלב אל הפה, כך כביכול

כשם שאב אוהב את בנו ומנשק אותו מתוך חיבת הלב, והרוח יוצאת מן הלב אל הפה, כך גם, כביכול,

המשל הוא על אב המנשק את בנו מתוך חיבת לבו: האהבה עולה מלבו ככל נשימה ויוצאת דרך פיו. כך גם, כביכול, למעלה.

דהיינו כל ניצוץ שבכל אחד ואחד מישראל צ"ל אתדבקת רוחא ברוחא דהיינו מחשבה דבור ומעשה של אדם במחשבה דבור ומעשה של הקב"ה

כלומר, כל ניצוץ וניצוץ שבכל אחד ואחד מישראל צריך להיות בחיבור של רוח ברוח: מחשבתו, דיבורו ומעשיו של האדם [מתחברים] למחשבה, לדיבור ולמעשה של הקדוש ברוך הוא.

הדברים אמורים בכל אחד מאיתנו: כל ניצוץ אלוך שבכל יהודי צריך לדבוק בה', רוח ברוח. החיבור נעשה באמצעות שלושת כוחות הביטוי של הנפש: מחשבתו, דיבורו ומעשיו של האדם מתחברים למחשבה, לדיבור ולמעשה של ה'.

דהיינו מחשבה ודבור זו תורה ותפלה ומעשה זו הצדקה (כמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר)

כלומר, מחשבה ודיבור הם תורה ותפלה, ומעשה הוא צדקה, כפי שמוסבר במאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר".

מחשבתו ודיבורו של האדם מתחברים למחשבה ולדיבור של ה' באמצעות לימוד תורה ותפילה, ומעשיו — באמצעות נתינת צדקה. ההפניה שבסוגריים מציינת את המאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר", שבו מוסבר הדבר.

וכמ"ש עושה שמים וארץ^{22,23} פ"י שהוא המשכת ההשפעה שהוא עשיה שלו כך בצדקה משפיע ועושה ופ"י כך כנס"י [כנסת ישראל] מבקשת תמיד ישקני²⁴

וכפי שכתוב: "עושה שמים וארץ" — פירוש הדבר הוא שהוא ממשיך את השפע, וזוהי עשייתו. כך גם בצדקה האדם משפיע ופועל. ופירוש הדברים הוא שכך גם כנסת ישראל מבקשת תמיד: "ישקני".

ה' נקרא "עושה שמים וארץ" מפני ש"עשייתו" היא המשכת השפע שלו אל העולמות. גם מי שנותן צדקה משפיע ופועל, ולכן מעשהו מקביל למעשה ה'. זוהי הנשיקה שכנסת ישראל מבקשת תמיד.

אך שהגוף מבדיל ומסתיר את האהבה מחמת דאגת הפרנסה ושאר דברים אך ידוע שאין ישראל נגאלין

אבל הגוף מפריד ומסתיר את האהבה, בגלל הדאגה לפרנסה ולעניינים אחרים. ובכל זאת, ידוע שישראל נגאלים רק

מה שעומד בדרכה של אחדות זו הוא הגוף, המפריד את הנשמה מה' ומסתיר את אהבתה באמצעות הדאגה לפרנסה ולעניינים אחרים. הדרך החוצה מתחילה מן העיקרון שגאולתם של ישראל באה רק בזכות האמונה.

אלא באמונה שברא השי"ת [השם יתברך] יש מאין דרך משל אילו היה האדם יכול לעשות דבר יש מאין בודאי אותו הדבר היה בטל

באמצעות האמונה: [האמונה] שה' יתברך ברא יש מאין. לשם משל: אילו היה אדם יכול ליצור דבר יש מאין, אותו דבר היה בטל בוודאי

האמונה שעליה מדובר כאן היא שה' בורא יש מאין. אילו אדם היה יכול ליצור דבר יש מאין, אותו דבר היה בטל לחלוטין לפני יוצרו, שכן כל קיומו היה בא ממנו בלבד.

נגדו, כך בהקב"ה כולא קמיה כלא חשיב,²⁵ עד"מ כשאדם מדבר דבור אחד הוא מהנשמה והראיה כשהוא ישן אינו מדבר כלום והדבור הוא אינה הנשמה עצמה,

לפניו. כך גם ביחס להקדוש ברוך הוא: "כולא קמיה כלא חשיב" — הכול נחשב לפניו כאין. לשם משל: כשאדם אומר מילה אחת, היא באה מן הנשמה; והראיה לכך היא שכאשר הוא ישן הוא אינו אומר דבר כלל. ואף על פי כן, הדיבור אינו הנשמה עצמה,

כך גם כל הבריאה היא כאין לפני ה'. אדמו"ר הזקן ממחיש זאת באמצעות הדיבור האנושי: מילה באה מן הנשמה, כפי שמוכיח הדבר שאדם ישן אינו מדבר כלל; ואף על פי כן, הדיבור אינו הנשמה עצמה.

אלא הוא לבוש אמצעי ובטל אותו הדבור לגבי בחי' הנפש עצמה, כך בהקב"ה כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו²⁶ כשדיבר יהי אור²⁷ נעשה אור והאור הוא

אלא הוא לבוש אמצעי, והדיבור בטל ביחס לבחינת הנשמה עצמה. כך גם אצל הקדוש ברוך הוא, ככתוב: "בדבר הוי' שמים נעשו": כשאמר "יהי אור", נברא אור. והאור הוא

הדיבור הוא רק לבוש אמצעי שבאמצעותו הנשמה מבטאת את עצמה, והוא בטל לפני עצמות הנשמה. כך גם דיבורו של ה': השמים נבראו "בדבר הוי'", ואור היום הראשון נברא כשאמר "יהי אור".

לבוש כמ"ש עוטה אור כשלמה²⁸ ובדבור זה הוא מחיה עולמות עליונים ותחתונים וג"ע [וגן עדן] ולמעלה מהם וכל העולמות בטלים קמיה כמ"ש אני ה' לא שנית²⁹ כמ"ש בזהר³⁰ כולא קמיה כלא חשיב אפילו לגבי מה דקמיה

לבוש, ככתוב: "עוטה אור כשלמה". ובדיבור זה הוא מחיה את העולמות העליונים והתחתונים, את גן עדן ואת מה שלמעלה מהם; וכל העולמות בטלים לפניו, ככתוב: "אני הוי' לא שנית". וכפי שנאמר בזהר: "כולא קמיה כלא חשיב" — הכול נחשב לפניו כאין, אפילו ביחס למה שלפניו,

האור הזה עצמו אינו אלא לבוש, כפי שאומר מזמור תהילים שה' מתעטף באור כבלבוש. באמצעות דיבור זה הוא מחיה את כל העולמות, העליונים והתחתונים, את גן עדן ואת מה שלמעלה ממנו, ובכל זאת כולם בטלים לפניו; ומכיוון שהם כאין לפניו, בריאתם אינה מחוללת בו שינוי: "אני הוי' לא שנית".

דהיינו לגבי דבורו³¹ שהוא לבוש אמצעי שלו ומפני זה נק' הבורא ית' בכל התורה שבע"פ [שבעל פה] קוב"ה [קודשא בריך הוא], פ"י קדוש הוא מובדל

כלומר, ביחס לדיבורו, שהוא הלבוש האמצעי שלו. משום כך נקרא הבורא יתברך לאורך התורה שבעל פה "הקדוש ברוך הוא". כלומר, "קדוש" פירושו מובדל,

את דברי הזהר "לפניו" מפרשים כמתייחסים לדיבורו, שהוא לבוש האמצעי: גם ביחס לדיבור זה העולמות הם כאין. לכן התורה שבעל פה מכנה את הבורא "הקדוש ברוך הוא": "קדוש" פירושו מובדל.

דהיינו סוכ"ע ובתוך העולמות אינו מלוכש רק בחי' דבור ובאמונה זו הוא מוציא עצמו ממצרים בהפקרות שמפקיר עצמו בממונו ובשארי דברים

כלומר, סוכב כל עלמין; ואילו בתוך העולמות מלוכשת רק בחינת הדיבור. ובאמונה זו אדם יוצא ממצרים: הוא מפקיר את עצמו, את ממונו ואת ענייניו האחרים,

ה' כ"קדוש", כלומר כמובדל, הוא סוכב כל עלמין, ואילו בתוך העולמות מלוכשת רק בחינת דיבורו. מתוך אמונה זו אדם יוצא ממצרים: הוא מוסר את עצמו ללא הסתייגות, ואינו נמנע מלתת את ממונו או כל דבר אחר.

דהיינו בלא טעם ודעת ובלא חשבון יעבור עלי מה³² כמ"ש בכל נפשך³³ ב' פעמים בכל יום בבקר ובערב רק שיהא זה באמת דהיינו במסירת נפש.

כלומר, בלי טעם ודעת ובלי חשבון, "יעבור עליי מה שיעבור", ככתוב: "בכל נפשך", פעמיים בכל יום, בבוקר ובערב; וכלכד שיהיה הדבר באמת, כלומר, מתוך מסירות נפש.

הפקרות זו חורגת מטעם ומחשבון, ברוח דברי איוב: "יעבור עליי מה שיעבור". זה מה שיהודי מצהיר עליו פעמיים בכל יום בקריאת שמע, כשהוא מתחייב לאהוב את ה' "בכל נפשך"; אבל עליו להתכוון לכך באמת, מתוך מסירות נפש ממש.

קטע 3 • 31

לדלג ממקומו של האדם; מדוע דווקא פרה

3 ומזה העצה שיקשר נפשו באחד דהיינו במחשבה דבור ומעשה כנ"ל, והוא תשובה כמו דאיתא בגמרא

תשובה באותו מקום³⁴ כמ"ש ובקשתם משם את³⁵ ה' אלהיך פי' משם דייקא אף שהוא רחוק מאד³⁶

ומכאן העצה: לקשור את נפשו באחד, כלומר במחשבה, בדיבור ובמעשה, כפי שנוצר לעיל. וזוהי תשובה, כפי שמוכח בגמרא: "תשובה באותו מקום", וכפי שנאמר: "ומשם תבקש את ה' אלקיך". כלומר, "משם" דווקא, אף שהוא רחוק מאד;

העצה היא שאדם יקשר את נפשו בה' אחד באמצעות מחשבתו, דיבורו ומעשיו, כלומר באמצעות תורה, תפילה וצדקה, כפי שהוסבר לעיל. זוהי תשובה: הגמרא מתארת בעל תשובה אמיתי כמי שעומד באותו ניסיון "באותו מקום", והפסוק "משם תבקש" מלמד שהתשובה מתחילה במקום שבו האדם נמצא, רחוק ככל שיהיה.

דהיינו שיתן עצה ליצא משם ולהתקשר למעלה ממש ולא ילך ממדרגה למדרגה כמו שהשי"ת [שהשם

יתברך] מדלג על ההרים,³⁷ פי' ההרים זה אבות^{38,39} ומקפץ על הגבעות שהם חכמה ותבונה

כלומר, שימצא דרך לצאת משם ולהתקשר באמת למעלה, ולא יתקדם מדרגה אחר מדרגה, כפי שהקב"ה "מדלג על ההרים". פירוש הדבר: "ההרים" הם האבות, ו"מקפץ על הגבעות" — שהן חכמה ותבונה.

מי שנמצא רחוק לא צריך לנסות לטפס מדרגה אחר מדרגה, אלא למצוא דרך לצאת ממקומו מיד ולהתקשר באמת למעלה, כפי שהקב"ה "מדלג על ההרים". לפי דברי חז"ל, ההרים הם האבות; הגבעות מתפרשות כאן כחכמה ותבונה, מדרגות של חכמה והבנה אלוניות.

נמצא מדלג הוא למעלה מהשכל שלא בדרך עילה ועלול, כי הלא לגדולתו אין חקר⁴⁰ ולתבונתו אין מספר^{41,42} ואיך יכולה להגיע המשכה עלינו שהוא עולם השפל,

נמצא שהדילוג הוא למעלה מן השכל, ולא בדרך של סיבה ותוצאה. שהרי "לגדולתו אין חקר" ו"לתבונתו אין מספר"; ואם כן, כיצד יכולה להגיע אלינו, לעולם השפל, המשכה?

הדילוג של הקב"ה הוא למעלה מן השכל: הוא אינו מתנהל בסדר מדורג של סיבה ותוצאה. מאחר שאין לחקור את גדולתו ותבונתו היא מעבר למספר, שום סדר מדורג של שלבים אינו יכול להוריד את אורו לעולם השפל שלנו; הדבר מוכרח לבוא בדרך של דילוג.

אלא פי' קול הוא המשכה אלא שהוא מדלג על ההרים כנזכר לעיל שהוא למעלה מן השכל

אלא פירוש "קול" הוא המשכה, אלא שהוא מדלג על ההרים, כנזכר לעיל, והדבר למעלה מן השכל.

"קולו" של הדוד הוא המשכת אורו של הקב"ה אלינו. האור אכן מגיע אלינו, אך בדרך של דילוג על ההרים, שהיא למעלה מן השכל.

וזהו להראות אותנו שגם אנחנו נעשה כן⁴³ הכל בלא חשבון ובלא טעם ודעת, ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פרק מ"ט.^{44, 45}

וזה נועד להראות לנו שגם אנחנו נפעל כך: הכול בלי חשבון וכלי טעם ודעת. ועיינו בספר של בינונים [התניא], פרק מ"ט.

הדילוג של הקב"ה מראה לנו כיצד עלינו להגיב: גם אנחנו צריכים למסור את עצמנו בלי חשבונות, למעלה מן הטעם והדעת. כאן מפנה הטקסט את הקורא לתניא, פרק מ"ט, המלמד שכפי שהקב"ה צמצם את אורו האינסופי למען האדם, על האדם להקדיש את כל אשר לו — גופו, נפשו וממונו — כדי להידבק בו.

וכמ"ש ענה דודי ואמר לי קומי לך⁴⁶ כו' לי דייקא כלומר בשבילי נברא העולם שהרי חייב כל אדם לומר כן (במשנה ספ"ד [סוף פרק ד'] דסנהדרין)

וכפי שנאמר: "ענה דודי ואמר לי: קומי לך" וכו'. "לי" דווקא, כלומר: "בשבילי נברא העולם", שהרי כל אדם חייב לומר כך, ככתוב במשנה בסוף פרק ד' בסנהדרין.

הדוד דיבר "אליי" — אליי דווקא. כפי שמלמדת המשנה, כל אדם חייב לומר: "בשבילי נברא העולם"; לכן הקריאה לקום מופנית לכל אדם בעצמו.

ולכן קומי לך פי' בזה הוא קומה שלך, ומפני⁴⁷ זה נקרא פסח ע"ש שפסח שהוא מדלג כו' ומפני זה קורין פרשת פרה קודם פסח

ולכן "קומי לך" פירושו: בכך נעשית הקומה שלך. ומטעם זה נקרא החג פסח, על שם "פסח" — שדילג וכו'. ומטעם זה קוראים את פרשת פרה לפני פסח,

את "קומי לך" דורשים כ"קומה שלך": באמצעות הדילוג הזה האדם מגיע לקומתו האמיתית. פסח נקרא על שם הדילוג של הקב"ה; וזה גם הטעם לקריאת פרשת פרה לפני פסח, כפי שיוסבר בהמשך.

כי פרה הוא מדרגה פחותה כמ"ש ופני השור מהשמאל⁴⁸ לארבעתן ופרה פחותה משור,⁴⁹ ומפני זה הוצרך להביא פרה לטהר טומאת מת⁵⁰ כמארו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אין מיתה בלא חטא.⁵¹

כי פרה היא מדרגה נמוכה, כפי שנאמר: "ופני שור מהשמאל לארבעתן", והפרה נמוכה מן השור. ומטעם זה נצרכו להביא פרה כדי לטהר את טומאת המת, כפי שאמרו חז"ל: "אין מיתה בלא חטא".

במראה המרכבה של יחזקאל פני השור נמצאים בצד שמאל, והפרה נמוכה מן השור, ולכן היא מסמלת מדרגה נמוכה. חז"ל מלמדים שאין מיתה בלא חטא, ולכן טומאת המוות, שבאה בעקבות החטא, מיטהרת באמצעות הפרה, שהיא עצמה מדרגה נמוכה.

פִּי מִיתָה הִיא נִפִּילָה^{52, 53, 54} ומסך מבדיל בינו לבין אביו שבשמים⁵⁵ ואִיךָ אֲפֹשֶׁר לִהְיוֹת לֵה כִּיכ [כל כך] נִפִּילָה,

[הפירוש הוא:] מִיתָה הִיא נִפִּילָה ומסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים. כיצד ייתכן שתהיה נפילה גדולה כל כך?

במובן הפנימי הזה, מִיתָה הִיא נִפִּילָה: מסך המבדיל בין האדם לבין אביו שבשמים. השאלה היא כיצד יכולה נשמה ליפול רחוק כל כך.

אך כשעושה מעשה בהמה דהיינו אכילה ושתייה בלא דעת כבהמה ומחמת כשמרגיל עצמו כך יכול לבא לידי חטא גמור⁵⁶ אַע"פ [אף על פי] שהוא היתר גמור אין זה אלא לאדם שכבר יצא ממצרים מתאוות הגופניות,

אבל כאשר אדם עושה מעשה בהמה, כלומר אוכל ושותה בלי דעת, כמו בהמה, ומרגיל את עצמו לכך, הוא עלול להגיע לידי חטא ממש. ואף שמדובר בדבר המותר לחלוטין, הדבר נכון רק לגבי אדם שכבר יצא ממצרים — מתאוות הגוף;

התשובה היא שאכילה ושתייה בלי דעת, כמו בהמה, עלולות להביא אדם שמתרגל לכך לידי חטא ממש, אף שהאכילה מותרת לחלוטין. חופש זה בטוח רק למי שכבר יצא ממצרים, כלומר מתאוות הגוף.

אבל לאדם שעודנו במצרים דהיינו שהוא מקושר בתאוות ורוצה לשוב בתשובה צריך לגדרים יותר ומפני זה איסור אכילת חמץ בפסח גדולה מאד אפ"י [אפילו] במשהו

אבל אדם שעדיין נמצא במצרים, כלומר קשור לתאוות ורוצה לשוב בתשובה, זקוק לגדרים נוספים. משום כך איסור אכילת חמץ בפסח חמור כל כך, אפילו בכמות מזערית,

מי שעדיין קשור לתאוות ורוצה לשוב אל ה' זקוק לגדרים נוספים. משום כך חמץ אסור בפסח אפילו בכמות מזערית.

ואף שאין שום טעם חמץ מפני שאז היתה זמן יציאת מצרים וכו' וצריכה זהירות יותר ומפני זה קורין פרשת פרה קודם פסח כדי לטהר כנ"ל ובזה יבא למדת אהבה.⁵⁷

ואף שאין בו כלל טעם חמץ, מפני שזהו זמן יציאת מצרים וכו', נדרשת זהירות יתרה. משום כך קוראים את פרשת פרה לפני פסח כדי להיטהר, כנוצר לעיל; ובכך מגיעים למידת האהבה.

חמץ אסור בפסח גם כשאין אפשרות להרגיש את טעמו כלל, משום שפסח הוא זמן יציאת מצרים, ולכן נדרשת בו זהירות יתרה. מאותה סיבה קוראים את פרשת פרה לפני פסח, כדי להיטהר; ובאמצעות טהרה זו מגיע האדם למידת האהבה, שהיא עניינו של פסח.

קטע 4 • 41

הטקס של הפרה

4 וזה פי' הכתוב ויקחו אליך פרה וגוי ושרף את הפרה לעיניו⁵⁸ דהיינו שישאר אפר מדי' יסודות שהיה בה ולקח עץ ארז ואזוב⁵⁹

וזהו פירוש הפסוק: "ויקחו אליך פרה" וגוי. "ושרף את הפרה לעיניו" — כלומר, שישאר אפר מארבעת היסודות שהיו בה. "ולקח עץ ארז ואזוב",

כעת הפסוקים העוסקים בפרה אדומה נקראים לאור כל האמור. הפרה, המייצגת את המדרגה הנמוכה שנידונה לעיל, נשרפת לעיני הכוהן עד שנותר אפר בלבד מארבעת היסודות שמהם היא מורכבת; לאחר מכן לוקחים עץ ארז ואזוב.

שהם שני מדות ההפכים כמ"ש מן הארז אשר בלבנון⁶⁰ שגדול מאד עד האזוב אשר בקיר⁶¹ שהוא נמוך מאד⁶² וטבל במים⁶³

שהם שתי מידות הפוכות, כמו שכתוב: "מן הארז אשר בלבנון", שהוא גדול מאוד, "עד האזוב אשר בקיר", שהוא נמוך מאוד. "וטבל במים",

הארז והאזוב מייצגים שתי תכונות מנוגדות: הגדולה מאוד והנמוכה מאוד, כפי שנאמר על חכמת שלמה, שהגיעה "מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר". לאחר מכן באה הטבילה במים.

דהיינו מקור מים חיים כמ"ש ואותי עזבו מקור⁶⁴ מים חיים⁶⁵ וזהו פי' ויקחו אליך שהוא משה כלומר, מקור מים חיים, כמו שכתוב: "ואותי עזבו מקור מים חיים". וזהו פירוש "ויקחו אליך" — "אליך", כלומר אל משה,

המים שבהם טובלים הם "מקור מים חיים", שהנביא מזהה עם ה' עצמו. "אליך" מתייחס למשה.

כי מן המים משיתיהו^{66,67} דהיינו שיהא כל דבר בדעת וזהו פי' וזרקתי עליכם מים טהורים⁶⁸ וטהרתם וגוי:

כי "מן המים משיתיהו", כלומר, שכל דבר יהיה בדעת. וזהו פירוש "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם" וגוי.

משה נקרא כך משום שנמשה מן המים, והוא מייצג את דעת; לכן משמעות הטהרה היא שכל דבר שאדם עושה ייעשה בדעת. זהו פירוש הבטחת הנביא שה' יזרוק על ישראל מים טהורים והם ייטהרו.

בעבודה

מי שמרגיש רחוק מה' אינו צריך להמתין עד שיתקדם שלב אחר שלב: עליו לדלג מיד ממקומו, מתוך אמונה שהכול כלא כלום לפני ה', ולהתמסר מעבר לשכל ולחשבון. הוא מקשר את מחשבתו, דיבורו ומעשיו לה' באמצעות תורה, תפילה וצדקה; וכל עוד הוא עדיין קשור לתאוותיו, הוא מקבל על עצמו סייגים נוספים, ועושה אפילו דברים מותרים, כגון אכילה ושתייה, בדעת ולא כבהמה.

שאלות לשיחה

1. מדוע אומר המאמר שיש להסביר את "פסיחתו" של ה' בפסח, וכיצד הדילוג שבשיר השירים משיב על השאלה?
2. כיצד מקבילים מחשבה, דיבור ומעשה לתורה, לתפילה ולצדקה, ומדוע צדקה נמשלה לה' כ"עושה שמים וארץ"?
3. כיצד המשל של דיבור ונשמה מראה שכל העולמות כלא כלום לפני ה', וכיצד אמונה זו מוציאה את האדם ממצרים?
4. מדוע דווקא פרה, שהיא מדרגה נמוכה משור, היא האמצעי לטהרה מטומאת המוות?
5. מדוע מי שעדיין "במצרים" זקוק לסייגים נוספים, וכיצד האיסור החמור על חמץ בפסח משקף זאת?

הערות

פסקה 1

1 ויקחו אליך

ההערה מציינת שביאור למאמר זה, עם תוספות רבות, שנאמר בשנת 5589, נדפס שם; בראשו, בכתב היד, הוא מכונה "ביאור על לקוטי תורה, חוקת, על הפסוק".

הערות קה"ת

[ג.ב.] ביכעל פערטל (רכד, א) שנאמר בש' תקפ"ט. ביאור ע"ז בתוס' מרובה. [כ]. [הוא הנדפס באוה"ת חוקת ע' תשעז — שנמצא בכת"י המסומן בספריית כ"ק אדמו"ר במס' 318 (רכד, א) בכותרת: פ' פרה תקפ"ט. ונרשם שם בראש המאמר בכת"י הרח"א ביחאווסקי: "ביאור על לקוית חוקת עה"פ". המאמר דאזה"ת נמצא ג"כ בכת"י 581 מב, א בכותרת: משנת תקפ"ח]. ל"ה זה ראה גם ד"ה להבין ענין פרה אדומה — תשמ"ה.

2

הציווי שישאל יביאו למשה פרה אדומה תמימה, שאין בה מום ושלא עלה עליה עול, לצורך מי הטהרה. המאמר קורא כל אחת ממילות הפסוק, ובייחוד את המילים "אליך", כשלב ביציאה ממצרים.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב

זאת חקת התורה אשר יצוה ה' לאמר דבר אלי בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 פ"י במדבר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערות קה"ת

מקורו מפסיקתא דר"כ פ' פרה. וכו"ה בפסיקתא רבתי פ"ד. ורבינו בחי' מביא זה המדרש. וע' זח"ב פקודי (רלו, סע"א). [כ].

4 עגלה יפיפי מצרים

נבואת ירמיהו על מצרים: "עגלה יפהפייה מצרים". המדרש מביא פסוק זה כדי להראות ש"פרה" שבפסוק היא מצרים.

Jeremiah 46:20 ירמיהו מ"ו:כ

עגלה יפהפייה מצרים קרץ מצפון בא כא:

Egypt is a very fair heifer; But the gadfly out of the north is come, it is come

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

ירמ' מו, כ.

5

פרה זו גלות מצרים כמ"ש עגלה יפיפייה מצרים אדומה זו מלכות בכל

הפסיקתא על פרשת פרה דורשת את "פרה" על מצרים, את "אדומה" על בכל, את "תמימה" על מדי, את "אין בה מום" על יוון ואת "לא עלה עליה

עול" על אדום. בהוצאת קה"ת מצוין מקורו של המדרש שהאדמו"ר הזקן מצטט.

Pesikta DeRav Kahana 4:9 פסיקתא דרב כהנא ד"ט

[ט] פרה (במדבר יט:ב), זו מצרים, עגלה יפיפייה מצרים (ירמיה מו:כ). אדומה (במדבר שם), זו בכל, אנת הוא ראשה די דהבא (דניאל ב:לח). תמימה (במדבר שם), זו מדי, א"ר חייא בר אבא מלכי מדי תמימים היו, אין להקב"ה עליהם אלא ע"ז שקיבלו מאבותיהם בלבד. אשר אין בה מום (במדבר שם), זה יוון. אלכסנדרוס מוקדון כד הוה חמי לשמעון הצדיק הוה קאים על רגלוי ואמ' בריך אלוהו של שמעי הצדיק, אמרי ליה בני פלשין דידיה, מן קמי יהודאי את קיים, אמ' להון כד אנה נחית לקרבה דמותיה אנה חמי ונצח. אשר ...

Pesikta de Rav Kahana according to an Oxford manuscript, Dov Mandelbaum ed., N.Y. 1987 (CC-BY)

6

פרה זו גלות מצרים כמ"ש עגלה יפיפייה מצרים אדומה זו מלכות בכל

פסיקתא רבתי, בדיונה בפרה אדומה, דורשת באותו אופן את מילות הפסוק על ארבע המלכויות, ומביאה את אותם פסוקים מירמיהו ומדניאל.

Pesikta Rabbati 14:1 פסיקתא רבתי י"ד:א

... כך רוח הוה רוח טומאה היא דכתיב וגם את הנביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ (זכריה י"ג ב') וכיון שיצא אמרו לו תלמידיו ר' לזה דחית בקנה ולנו מה אתה משיב אמר להם לא המת מטמא ולא המים מטהרים אלא גזירתו של מקום היא אמר הקב"ה חוקה חקתי וגזירה גזרתי אין אתה רשאי לעבור על גזירתי: [פרה אדומה] מפני מה כל הקרבנות באים זכרים וזו באה נקבה אמר רבי אייבו לכן שפחה שטינף בפלשין של מלך אמר המלך תבא אמו ותקנח את הצואה (בחי'ק) כך אמר הקדוש ברוך ...

OYW (Public Domain)

7

פרה זו גלות מצרים כמ"ש עגלה יפיפייה מצרים אדומה זו מלכות בכל

רבנו בחי', בפירושו לפסוק זה, מביא את דרשת הפסיקתא על הפרה כארבע המלכויות, כפי שמצוין בהוצאת קה"ת.

Rabbeinu Bahya, Bamidbar 19:13-14 במדבר י"ט:יג-יד ולא יתחטא את משכן ה' טמא. אם נכנס לעזרה, אפילו בטבילה בלא הזאה, וטעמו את משכן ה' טמא, וכן (שם עא) לכל יבא גבורתך, לכל שיבא, ורבים כן בחסרון שי"ן. ולמטה כשהוא אומר כי את מקדש ה' טמא, טעמו כאשר את מקדש ה' טמא, מלשון (דברים כ"ב:ו) כי יקרא קן צפור. ואמר משכן אף על פי שאין קדושתו קדושת עולם כבית עולמים, ואמר מקדש אף שלא נמשח בשמן המשחה כמשכן. והרמב"ן ז"ל פירש כי בכאן חייב כרת על הנכנס למשכן בטומאה אפילו טבל כיון שלא הזה עליו מי אפר פרה, ...

ולא יתחטא, את משכן ה' טמא, "if he fails to purify himself, he has contaminated the Tabernacle of the L-rd." The warning contained in this verse applies if the individual in question enters the courtyard of the Temple (Tabernacle) even if he had immersed himself in a ritual bath without having undergone the ritual of sprinkling the holy water with the ash upon

וקוראים את פרשת פרה בספר השני, עם ההפטר "זורקתי עליכם מים טהורים". זו התקנה שעליה שואל אדמו"ר הזקן.

Shulchan Arukh, Orach Chayim 685:3 שולחן ערוך, אורח חיים תרפ"ה:ג

בשבת שלישית שהיא ט"ו באדר מפסיקין ובשבת ד' שהיא כ"ב לאדר מוציאים שני ספרים באחד קורא פרשת השבוע ובשני קורא פרשת פרה ומפטיר זורקתי עליכם מים טהורים [וע"ל סי' קל"ז סעיף ד']:

Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain)

13 פרשה פרה

הטור מפרט את סדר הקריאות המיוחדות שלפני פסח: כשראש חודש אדר חל בשבת, קוראים את פרשת פרה בשבת הרביעית, בכ"ב בחודש.

Tur, Orach Chayim 685:1 טור, אורח חיים תרפ"ה:א

... חל ר"ח אדר הסמוך לניסן בתוך ימי השבוע ואפילו בע"ש מקדימין לקרות פרשת שקלים בשבת שלפניו ומפסיקין בשנייה כדי שתהא פרשת זכור בשבת הסמוכה לפורים מלפניה ואם חל פורים בע"ש מקדימין לקרות פרשת זכור בשבת שלפניו ואז משתנה הסדר והנני מפרש הסדר לפי הימים שראוי לקבוע בהם אדר והם ד' ימים שבת ויום שני ויום רביעי ויום ששי וסימן זבד"ו ואם חל ר"ח אדר בשבת אז הסדר כמו שכתבתי לעיל ואם חל ר"ח אדר ביום השני מקדימין וקורין פרשת שקלים בשבת שעברה שהוא כ"ט בשבת ובשבת שנייה שהיא ששה ...

Orach Chaim, Vilna, 1923 (Public Domain)

14 ואמרתם זבח פסח הוא

משה אומר לישראל מה לומר לילדיהם: קרבן הפסח הוא להו', שפסח על בתי ישראל במצרים. המאמר שואל מדוע ה', שהכול גלוי לפניו, היה צריך "לפסוח".

Exodus 12:27 שמות י"ב:כ"ז

וְאָמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בְּתֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּגִבּוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּתֵינֵנו הִצִּיל וַיִּקַּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

that ye shall say: It is the sacrifice of the L-RD's passover, for that He passed over the houses of the children of Israel in Egypt, when He smote the Egyptians, and delivered our houses.' And the people bowed the head and worshipped

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יב, כו.

15 קול דודי הנה זה בא

הכלה שומעת את אהובה בא, מדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות. אדמו"ר הזקן מפרש את "הפסחה" של פסח כדילוג זה.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח

קול דודי הנה־זה בא מְדַלֵּג עַל־הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ח-י.

16 ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך

אהוב קורא לכלה לקום וללכת. בפסוק הבא יפרש המאמר את המילים

himself on the third and seventh day of the purification in front of the word את process. The meaning of the word משכן ... is the same as

Midrash Rabbeinu Bachya [ben Asher]. Warsaw, 1878 (Public Domain) • Torah Commentary by Rabbi Bachya ben Asher, trans. Eliyahu Munk, 1998. (CC-BY)

8 רישא דדהבא

דניאל אומר לנבוכדנצר מלך בבל: "אתה הוא ראש הזהב" שבצלם שבחלומי. לכן בבל מכונה "ראש הזהב", והיא מקבילה לאדומיותה של הפרה.

Daniel 2:38 דניאל ב':ל"ח

וּבְכָל־דַּי דְּרִין בְּנֵי־אֲנָשׁ חַיִּית בְּרָא וְעוֹף־שָׁמַיָא יְהֵב בִּידָךְ וְהַשְׁלֵטָךְ בְּכָל־הוּן אֲנִי־הוּא רֹאשָׁה דִּי דְהֶבֶא:

and wheresoever the children of men, the beasts of the field, and the fowls of the heaven dwell, hath He given them into thy hand, and hath made thee to rule over them all; thou art the head of gold

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 אדומה זו מלכות בבל הנקרא רישא דדהבא תמימה זו מלכות מדי

הזוהר על פקודי מסביר שהפרה האדומה הייתה "כללות ארבע המלכויות": "אדומה" היא בבל, "תמימה" היא מדי, "אין בה מום" היא יוון ו"לא עלה עליה עול" הוא אדום. בהוצאת קה"ת מפנים כאן למקור זה לצד המדרש.

Zohar, Pekudei 36:315-37:325 ספר זוהר, פקודי ל"ו:שט"ו-ל"ז:שכ"ה Said R. Abba to R. Eleazar: 'But is not the heifer sacred and purifying? and how can this be?' R. Eleazar replied: 'Indeed, it is so. It has been expounded that it was an epitome of the four Kingdoms1v. Daniel VIII. Thus, the "heifer" is Israel, of whom it is written, "For Israel is stubborn like a stubborn heifer" (Hos. 4, 16); "a red [heifer]" indicates the Kingdom of Babylonia, regarding which it says, "thou art the head of gold" (Dan. 2, 38); "faultless" points to the Kingdom of ... Media;1An

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

10 תמימה זו מלכות מדי כו'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אשר לא עלה עלי עול מלכות יוון.

פסוקה 2

11 תקנו שיקראו פי פרה קודם הפסח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

טושו"ע או"ח סתרפ"ה, ג.

12 פרשה פרה

השולחן ערוך, המפרט את קריאות השבתות בחודש אדר, פוסק שבשבת הרביעית (כ"ב באדר, בשנה המתוארת בו) מוציאים שני ספרי תורה

"אליי וילך".

Song of Songs 2:10 שיר השירים ב:י

ענה דודי ואמר לי קומי לה רעיתי ופתי ולכי לה:

My beloved spoke, and said unto me: 'Rise up, my love, my fair one, and come away

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 שויה יפתי — אהבה

ההערה מציינת שבכתב היד של ההסבר המורחב יש תוספת בקטע זה; היא אינה מביאה את נוסח התוספת.

הערת קה"ת

[בביכל פערטעל הנ"ל] יש תוס' כאן [כ]. — אוה"ת ע' תשעה.

18 בשה"ש ישקני מנשיקות פיהו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

א, ב.

19 הבקשה הפותחת את שיר השירים: "ישקני מנשיקות פיהו". אדמו"ר הזקן מפרש אותה כבקשת כנסת ישראל לדבוק בה, רוח ברוח.

Song of Songs 1:2 שיר השירים א:ב

ישקני מנשיקות פיהו כייטובים דדיך מיין:

Let him kiss me with the kisses of his mouth— For thy love is better than wine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 אתדבקתא רוחא ברוחא

הזוהר על פקודי מדבר על "אותן הנשיקות, לדבוק רוח ברוח, כמו שנאמר: "ישקני", כאשר הרוח התחתונה דבקה בעליונה. קה"ת מציין כאן את מקור הביטוי.

Zohar II, 256b זח"ב רנו, ב

הערת קה"ת

זח"ב רנו, ב. קכד, ב.

21 אתדבקת רוחא ברוחא

הזוהר על משפטים מסביר שכנסת ישראל אומרת "ישקני" מפני שנשיקה היא דבקת של רוח ברוח, הניתנת באמצעות הפה, מקור הנשימה, מתוך חיבה, כדי שהשניים לא ייפרדו. זהו המשל של אדמו"ר הזקן לנשיקת האב.

Zohar, Mishpatim 25:549-27:558 ספר הזוהר, משפטים כ"ה:תקמ"ט-כ"ז:תקנ"ח

R. Judah referred to the verse: "And Jacob kissed Rachel and lifted up his voice and wept" (Gen. 29, 11). Why did he weep? Because the intensity of his attachment to her overpowered him, and he found relief in tears. It is true, it also says of Esau that "he kissed him (Jacob) and they wept" (Gen. 34, 4); but as has been said, the word wa-yishakehu (and he kissed him) has (masoretic) dots on it, to indicate the insincerity of Esau's kisses,¹Cf. Aboth de r. Nathan, ... xxxiii. for there was

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

22 עושה שמים וארץ

"ברוך אתה להו", עושה שמים וארץ". המאמר מפרש את "עשייתו" של ה' כהמשכת השפעה לעולמות, והאדם מחקה זאת באמצעות נתינת צדקה.

Psalms 115:15 תהילים קט"ו:ט"ו

ברוכים אתם לה' עשה שמים וארץ:

Blessed be ye of the L-RD Who made heaven and earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קטו, טו. קמו, ו.

23 עושה שמים וארץ

"עושה שמים וארץ, את הים ואת כל אשר בהם". בהוצאת קה"ת מובא פסוק זה כמקום נוסף שבו ה' נקרא "עושה שמים וארץ".

Psalms 146:6 תהילים קמ"ו:ו

עשה שמים וארץ את־הים ואת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֶּׁמֶר אֶמֶת לְעוֹלָם:

Who made heaven and earth, The sea, and all that in them is; Who keepeth truth for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 תמיד ישקני

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת כאן, אחרי המילים "מבקשת תמיד: יישקני"; היא אינה מביאה את נוסח התוספת.

הערת קה"ת

יש כאן תוס' שם בכת"י הנ"ל [כ].

25 כולא קמיה כלא חשיב

בהקדמת הזוהר מוסבר שיראת ה' היא יראה מפני מי שהוא "שורש כל העולמות, והכול נחשב לפניו כאין". אדמו"ר הזקן מוסיף שהדבר נכון אפילו ביחס לדיבורו של ה' עצמו.

Zohar, Introduction 20:188-22:199 ספר הזוהר, הקדמה כ"קפ"ח-כ"ב:קצ"ט

The genuine type is that which makes a man fear his Master because He is the mighty ruler, the rock and foundation of all worlds, before whom all existing things are as nought, as it has been said: "and all the inhabitants of the earth are as nought" (Dan. 4, 32), and place his goal in that spot which is called yir'ah (fear)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

26 בדבר ה' שמים נעשו

"בדבר הו' שמים נעשו". פסוק זה מראה שהעולמות נבראו באמצעות דיבורו של ה', שאותו משווה המאמר לדיבורו של האדם.

Psalms 33:6 תהילים ל"ג:ו

בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נִעְשׂוּ וּבְרוּחַ ה' כָּל־צִבְיָאָם:

By the word of the L-RD were the heavens made; And all the host of them by the breath of His mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לג, ו.

27 יהי אור

"ויאמר אלקים: יהי אור, ויהי אור". האור נוצר באמצעות דיבורו של ה'.

Genesis 1:3 בראשית א:ג

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר:

.And G-d said: 'Let there be light.' And there was light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ג.

פסוקה 3

34 תשובה באותו מקום

הגמרא שואלת מיהו בעל תשובה אמיתי ומשיבה: מי שנקרית לו שוב אותה הודמנות לחטוא, והוא ניצל ממנה — "עם אותה אישה, באותו זמן ובאותו מקום". המאמר קושר את הביטוי "באותו מקום" לתשובה שמתחילה מהמקום שבו האדם נמצא.

Yoma 86b:8-9 יומא פ"ו ב:ח-ט'

היכי דמי בעל תשובה? אמר רב יהודה: כגון שפאת לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה וניצל הימנה. מחו' רב יהודה: באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום. אמר רב יהודה, רב רמי — פתיב: "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה", ופתיב: "מכסה פשעיו לא יצליח!" לא קשיא: הא כחטא מפורסם, הא כחטא שאינו מפורסם. רב זוטרא בר טוביה אמר רב נחמן: כאן בעבירות שפין אדם לחבירו, כאן בעבירות שפין אדם למקום.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יומא פו, ב.

35 ובקשתם משם את ה'א

משה אומר לישראל שגם בגלות, "ומשם תבקש את הוי' אלקיך, ומצאת [אותו]". המילה "משם" מלמדת שאפשר לשוב גם ממרחק רב מאוד.

Deuteronomy 4:29 דברים ד':כ"ט

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך:

But from thence ye will seek the L-RD thy G-d; and thou shalt find Him, if thou search after Him with all thy heart and with all thy soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ד, כט.

36 שו"ה מאד

ההערה מציינת שבכתב חיד יש הגהה על הקטע הזה; ההגהה אינה מובאת.

הערת קה"ת

שם הגה ע"ז [כ].

37 מדלג על ההרים

האהוב בא "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". המאמר מפרש זאת כהמשכה מאת ה' שמתעלה מעבר לשכל.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח'

קול דודי הנהיזו בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 ההרים זה אבות

הגמרא מפרשת "מדלג על ההרים" — "בזכות האבות", ו"מקפץ על הגבעות" — "בזכות האמהות". קה"ת מפנה כאן למקור לביטוי "ההרים הם האבות".

Rosh Hashanah 11a:8 ראש השנה י"א א:ח'

מאי משמע דהאי "איתן" לישנא דתקופי הוא — כדכתיב: "איתן מושבך", ואומר: "שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ".

28 עוטה אור כשלמה

"עוטה אור כשלמה". המאמר מביא פסוק זה כדי להראות שהאור שנמשך מדיבורו של ה' אינו אלא לבוש.

Psalms 104:2 תהילים ק"ד:ב'

עטה־אור כשלמה נוטה שמים כפריעה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, ב.

29 אני ה' לא שנית

"כי אני הוי' לא שנית". המאמר מביא פסוק זה כדי להראות שכל העולמות בטלים לפני ה', ולכן קיומם אינו גורם בו שום שינוי.

Malachi 3:6 מלאכי ג':ו'

כי אני ה' לא שנית ואתם בני־יעקב לא כליתם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלאכי ג, ו.

30 כמ"ש בזהר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ח"א יא, ב.

31 דבור — כניל

ההערה מציינת שבכתב חיד יש תוספת בקטע זה; היא אינה מביאה את נוסח התוספת.

הערת קה"ת

שם יש תוס' כאן [כ].

32 יעבור עלי מה

איוב אומר: "החרישו ממני ואדברה, ויעבור עלי מה". המאמר משתמש בדבריו כדי לבטא נכונות למסור את עצמו בלי חשבונות.

Job 13:13 איוב י"ג:י"ג

החרישו ממני ואדברה־אני ויעבר עלי מה:

Hold your peace, let me alone, that I may speak, And let come on me what will

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 בכל נפשך

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" — חלק מקריאת שמע הנאמרת בבוקר וערב. "בכל נפשך" פירושו הנכונות למסור את החיים למען ה'.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Great is our L-rd, and mighty in power; His understanding
is infinite

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 השכל — כן

ההערה מציינת תוספת בקטע זה, ככל הנראה בנוסח כתב היד המורחב של
המאמר; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת
יש כאן תוס' [כ].

44 טעם — מ"ט

ההערה מציינת תוספת ארוכה בקטע זה, ככל הנראה בנוסח כתב היד
המורחב של המאמר; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת
תוס' מרובה כאן [כ].

45 שגם אנחנו נעשה כן הכל בלא חשבון ובלא טעם ודעת, ועיין

בסעי'ב פרק מ"ט

ההפניה המופיעה בגוף הטקסט. שם מלמד התניא שכפי שה' הניח בצד את
אורו האין־סופי והסתיר אותו בצמצומים למען האדם, כך על האדם להניח
בצד ולנטוש את כל מה שיש לו — גופו, נשמתו וממונו — כדי להידבק בו.

Tanya, Likkutei Amarim 49:2 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
מ"ט:ב'

וקדי לברוא עולם הבריאה, שהן נשמות ומלאכים עליונים, אשר
עבודתם לה' בבחינת חכמה־בינה־דעת המתלבשים בהם, והם משיגים
ומקבלים מהם — הנה תחלה צמצום עצום, כנזכר לעיל.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

46 ענה דודי ואמר לי קומי לך

"דודי דיבר ואמר לי: קומי לך". המאמר מדגיש את המילים "לי", ומפרש
את "לך" כ"קומתך".

Song of Songs 2:10 שיר השירים ב:י'

ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי־לך:

My beloved spoke, and said unto me: 'Rise up, my love, my
fair one, and come away

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47 ומפני — כו'

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת ארוכה בקטע זה; התוספת אינה
מובאת.

הערת קה"ת
תוס' מרובה כאן שם [כ].

48 ופני שור מהשמאל

בחזון יחזקאל יש לכל אחת מארבע החיות פני שור משמאל. המאמר מביא
זאת כדי להראות שהשור שייך למדרגה נמוכה יותר, והפרה נמוכה ממנו
עוד יותר.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א:י'

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אלה־הזמין לארבעתם ופני־שור
מהשמאל לארבעתן ופני־נשר לארבעתן:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man;
and they four had the face of a lion on the right side; and
they four had the face of an ox on the left side; they four had
also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ואומר: "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות".
"מדלג על ההרים" — בזכות אבות. "מקפץ על הגבעות" — בזכות
אמהות.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה ר"ה יא, א. שמ"ר טו, ד.

39 ההרים זה אבות

המדרש אומר שאילו ה' היה מביט במעשיהם של ישראל, הם לא היו
נגאלים לעולם; לכן הוא מביט באבותיהם הקדושים: "מדלג על ההרים",
ו"הרים" פירושו האבות בלבד.

Shemot Rabbah ט"ו:ד'

... הרי עומד, קול דודי הנה זה בא. אמר רבי יהודה: מהו (שיר שם,
שם): מדלג על ההרים? אמר הקדוש ברוך הוא: אם אני מסתכל
במעשיהם של ישראל, אינן נגאלים לעולם! אלא למי אני מסתכל,
לאבותיהם הקדושים! שנאמר (שמות ו, ה): וגם אני שמעתי את נאקת
בני ישראל וגו'. בזכות אבותם אני גואלם, לכך כתיב: מדלג על
ההרים, ואין הרים אלא אבות, שנאמר (מיכה ו, ב): שמעו הרים את
ריב ה'. דבר אחר: אמר רבי נחמיה: מהו מדלג על ההרים? אלא אמר
הקדוש ברוך הוא: אין להם מעשים לישראל שיגאלו, ...

Another interpretation: "The L-rd spoke to Moses and to
Aaron" – that is what is written: "The voice of my beloved,
behold, he is coming" (Song of Songs 2:8). When Moses
went and said to Israel: 'So said the Holy One blessed be He
to me: "Today you are leaving, in the month of spring"' (Ex-
odus 13:4), they said to him: 'Where is He?' He said to them:
'He is about to arrive: "The voice of my beloved, behold, he
is coming, [leaping upon the heights, bounding upon the
... "hills]

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022
(CC-BY)

40 לגדולתו אין חקר

"גדול הוי' ומהולל מאד, ולגדולתו אין חקר". פסוק זה מבהיר מדוע שום
השתלשלות מסודרת של שלבים אינה יכולה להוריד אלינו את אורו.

Psalms 145:3 תהילים קמ"ה:ג'

גדול ה' ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר:

Great is the L-RD, and highly to be praised; And His great-
ness is unsearchable

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, ג.

41 ולתבונתו אין מספר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם קמו, ה.

42 ולתבונתו אין מספר

"גדול אדוננו ורב כח, לתבונתו אין מספר". פסוק זה מצורף לפסוק הקודם
כדי להראות שה' הוא למעלה מכל מידה.

Psalms 147:5 תהילים קמ"ז:ה'

גדול אדונינו ורב־כח לתבונתו אין מספר:

הערת קה"ת
יחזקאל א, י.

49 לארבעתן — משור

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת ארוכה בקטע זה; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת
תוסי מרובה כאן שם [כ].

50 שו"ה מת

ההערה מציינת שגם כאן יש תוספת בכתב היד; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת
גם כאן יש תוסי שם [כ].

51 אין מיתה בלא חטא

רבי אמי אומר: "אין מיתה בלא חטא ואין ייסורין בלא עוון". המאמר מביא זאת כדי להראות שטומאת המיתה נובעת מן החטא.

Shabbat 55a:17-18 שבת נ"ה א:י"ז-י"ח

אמר רב אמי: אין מיתה בלא חטא, ואין יסורין בלא עון. אין מיתה בלא חטא — דכתיב: "הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן צדקות הצדיק עליו תהיה ורשעות הרשע עליו תהיה וגו'". אין יסורין בלא עון — דכתיב: "ופקדתי בשבט פשעם ובגזעם עונם".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Vayikra Rabbah 37:1 ויקרא רבה ל"ז א:

Zohar I, 57b זח"א נז, ב

הערת קה"ת
שבת נה, א. ויק"ר לז, א. זח"א נז, ב.

52 פי מיתה היא נפילה

האדרא מסבירה שהמלכים ש"מתו" לא נתבטלו לגמרי: מי שיורד מן המדרגה הקודמת שבה עמד נקרא "מת", כמו שנאמר "וימת מלך מצרים". זו משמעות המיתה כנפילה.

Zohar III, 135b זח"ג קלה, ב

הערת קה"ת

ראה זח"ג קלה, ב. הובא בע"ח ש' שבה"כ פ"ב. ובכ"מ. וברכה ר"פ ויחי "ואין מות אלא השפלה".

53 מיתה היא נפילה

בשער העוסק בשבירת הכלים, עץ חיים מצטט את הקטע הזה מן האדרא: רק מי שעובר מעולם לעולם ונפרד מעולמו נקרא "מת", כמו שבעת המלכים שירדו מאצילות לבריאה.

Sefer Etz Chaim 9:2 עץ חיים ט:ב

... פרצופי יעקב ולאה מהיכן יצאו ועי"ש. נמצא כי אין ירידת אחורי או"א נקרא ירידה לגמרי עד מות הגבורה שהוא מלך הג' אבל מיתת השבעה מלכים היא מיתה גמורה תכף מן העת הראשונה כי הרי במות החדש נשברו כל בחי' לגמרי ונאמר בו מיתה ממש נמצא כי מיתת המלכים מתחלה להקרא מן העת שמת מלך הראשון אבל ביטול האחורים דא"א אינו ביטול עד שמת המלך הג'. וזוהו תבין סוד שם מ"ב שהוא אב"ג יתיץ קרע שטין נגיד יכ"ש בטי"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת. כי כבר ידעת כי ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

54 מיתה היא נפילה

בתחילת פרשת ויחי נאמר במדרש: "ואין מיתה אלא ירידה", כפי שמציין קה"ת. הדבר תומך בהבנת המיתה כירידה ממדרגתו של האדם.

Bereshit Rabbah 96:3 בראשית רבה צ"ו ג

... והיכן היה משה ופנחס מדבר לפני משה? אלא, לקיים ואין שלטון ביום המות, ואין מות אלא לשון השפלה. ניתנה הישועה לפנחס והשפיל את משה. ואף דוד כתיב בו (מלכים א א): והמלך דוד זקן, וכיון שנטה למות, מה כתיב בו (שם א ב): ויקרבו ימי המלך דוד אין כתיב כאן, אלא ויקרבו ימי דוד. ואף יעקב, כיון שנטה למות, התחיל משפיל עצמו לפני יוסף, ואמר לו: אם נא מצאתי חן בעיניך. אימתי? כשקרב למיתה, שנאמר: ויקרבו ימי ישראל למות:

The time for Israel...approached." It is written: "There is no person who rules the spirit to retain the spirit, and there is no dominion on the day of death" (Ecclesiastes 8:8). Rabbi Yehoshua of Sikhnin in the name of Rabbi Levi: The trumpets that Moses crafted in the wilderness, when he was tending toward death, the Holy One blessed be He sequestered them so that another would not sound it, and they would come to him, as it is written: "Assemble to me all the ... elders of your tribes" (Deuteronomy

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

55 בינו — שבשמים

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת ארוכה בקטע זה; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת
תוסי מרובה שם [כ].

56 ומפני זה . . לידי חטא גמור

ההערה אומרת שהקטע הזה, מן "ומפני זה הוצרך להביא פרה" ועד "חטא גמור", מובא באור התורה על נ"ך.

הערת קה"ת
מובא באוה"ת נ"ך ב ע' תשנד.

המשנה מלמדת שאדם נברא יחיד, ולכן כל אדם חייב לומר: "בשבילי נברא העולם". המאמר מביא את דברי המשנה עצמם, כדי להראות שהקריאה "ל"י מופנית לכל אדם.

Mishnah Sanhedrin 4:5 משנה סנהדרין ד:ה'

כיצד מאמיני את העדים על עדי נפשות, היו מכניסין אותן ומאמיני עליהן. שמה תאמרו מאמר, ומשמועה, עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמענו, או שמה אי אתם יודעין שסופנו לבדק אתכם בדרושה ובחקירה. הו' יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות. דיני ממונות, אדם נותן ממון ומתכפר לו. דיני נפשות, דמו ודם ורעיותיו תלוין בו עד סוף העולם, שכן מצינו בקין שהרג את אחיו, שנאמר (בראשית ד) דמי אחיה צעקים, אינו אומר דם אחיה אלא ...

How did they admonish witnesses in capital cases? They brought them in and admonished them, [saying], "Perhaps you will say something that is only a supposition or hearsay or secondhand, or even from a trustworthy man. Or perhaps you do not know that we shall check you with examination and inquiry? Know, moreover, that capital cases are not like non-capital cases: in non-capital cases a man may pay money and so make atonement, but in capital cases the witness

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 ואותי עזבו מקור מ"ח

תלונתו של ה' באמצעות ירמיהו: "עזבו אותי, מקור מים חיים". היא מזהה את מי הטהרה עם ה'.

Jeremiah 2:13 ירמיהו ב':יג

כִּי־שָׁתִים רָעוֹת עָשָׂה עָמִי אֲתִי עָזְבוּ מִקּוֹר מַיִם חַיִּים לַחֲצֹב לָהֶם בְּאֵרוֹת בָּאֵרֹת נִשְׁכָּרִים אֲשֶׁר לֹא־יִכְלוּ הַמַּיִם:

For My people have committed two evils: They have forsaken Me, the fountain of living waters, and hewed them out cisterns, broken cisterns, That can hold no water

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמיה ב', יג.

65 חיים — חיים

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת ארוכה במקום זה; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת

תוסי' מרובה יש שם.

66 כי מן המים משיתיהו

בת פרעה קוראת לילד משה, "כי מן המים משיתיהו". המאמר נעזר בכך כדי להסביר מדוע "אליך", אל משה, קשור למים.

Exodus 2:10 שמות ב':י

וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבִאֶהוּ לְבַת־פַּרְעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן־הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ:

And the child grew, and she brought him unto Pharaoh's daughter, and he became her son. And she called his name 'Moses, and said: 'Because I drew him out of the water

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ב', י.

67 משה — משיתיהו

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת במקום זה; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת

יש כאן תוסי' שם [כ].

68 וזרקתי עליכם מים טהורים

הבטחת ה': "וזרקתי עליכם מים טהורים, וטהרתם מכל טומאותיכם". זהו ההפסטה של פרשת פרה, והמאמר מפרש אותה כחיים מתוך דעת.

Ezekiel 36:25 יחזקאל ל"ו:כה

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טֹמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל לו, כה.

is answerable for the blood of him [that is wrongfully con-
... demned]

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

פסקה 4

58 ושרף את הפרה לעיניו

"ואת הפרה ישרוף לעיניו: את עורה, את בשרה ואת דמה". המאמר מדגיש שרק אפר נשאר מארבעת היסודות שלה.

Numbers 19:5 במדבר י"ט:ה

וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף:

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 ולקח עץ ארז ואזוב

"ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת, והשליך אל תוך שרפת הפרה". המאמר מפרש את הארז והאזוב כשתי תכונות הפוכות.

Numbers 19:6 במדבר י"ט:ו

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרֹז וְאֲזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרַפַּת הַפָּרָה:

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 מן הארז אשר בלבנון

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מ"א ה, יג.

61 מן הארז אשר בלבנון שגדול מאד עד האזוב אשר בקיר

שלמה דיבר על העצים: "מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יוצא בקיר". הפסוק מצרף את הגדול שבצמחים עם השפל שבהם.

I Kings 5:13 מלכים א ה':יג

וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֲרֹז אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן וְעַד הָאֲזוֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר וַיְדַבֵּר עַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הַרְמֵשׁ וְעַל־הַדְּגִים:

And he spoke of trees, from the cedar that is in Lebanon even unto the hyssop that springeth out of the wall; he spoke also of beasts, and of fowl, and of creeping things, and of fishes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 עד — מאד

ההערה מציינת שבכתב היד יש תוספת ארוכה במקום זה; התוספת אינה מובאת.

הערת קה"ת

נמצא שם תוסי' מרובה [כ].

63 וטבל במים

"ולקח איש טהור אוזב וטבל במים, והזה". המאמר מפרש את המים כמקור מים חיים.

Numbers 19:18 במדבר י"ט:י"ח

וְלָקַח אִישׁ טָהוֹר וְטָבַל אוֹזֹב וּטְבַל בַּמַּיִם, וְהִזָּה עַל־הָאֵהָל וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים וְעַל־הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הִירִשָּׁם וְעַל־הַנֶּגַע בְּעֶצֶם אוֹ בְּחֵלֶל אוֹ בְּמַת אוֹ בְּקֶכֶר:

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Pesikta de Rav Kahana according to an Oxford manuscript, Dov Mandelbaum ed., N.Y. 1987 (CC-BY); OYW (Public Domain); Midrash Rabbeinu Bachya [ben Asher]. Warsaw, 1878 (Public Domain); Torah Commentary by Rabbi Bachya ben Asher, trans. Eliyahu Munk, 1998. (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain); Orach Chaim, Vilna, 1923 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. [/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/5/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק